

Komunikowanie polityczne w czasie wojny rosyjsko-ukraińskiej

Wojna informacyjna w XXI wieku

Redaktor tomu:
Andrzej Ciepły

Autorzy:
Marcin Bąk
Zuzanna Cieniawska
Andrzej Ciepły
Sabina Długosz
Karol Kordas
Maciej Kozłowski
Anastasiia Lukhtan

**Komunikowanie polityczne
w czasie wojny
rosyjsko-ukraińskiej**

Komunikowanie polityczne w czasie wojny rosyjsko-ukraińskiej

Wojna informacyjna w XXI wieku

Redaktor tomu:

Andrzej Ciepły

Autorzy:

Marcin Bąk

Zuzanna Cieniawska

Andrzej Ciepły

Sabina Długosz

Karol Kordas

Maciej Kozłowski

Anastasiia Lukhtan

Kraków 2023

© Copyright by Andrzej Cieply & individual authors, 2023

Andrzej Cieply
Uniwersytet Jagielloński, Kraków
 <https://orcid.org/0000-0003-0878-3962>
 andrzej.cieply@student.uj.edu.pl

Recenzja: dr Aleksandra Matykiewicz

Konsultacja naukowa: dr hab. Monika Ślufińska, prof. UJ

Opracowanie redakcyjne: Joanna Cieślik

Projekt okładki: Lesław Sławiński

ISBN (PDF) 978-83-8138-865-8
<https://doi.org/10.12797/9788381388658>

Niniejsza publikacja została sfinansowana ze środków Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych w ramach Programu Strategicznego Inicjatywa Doskonałości w Uniwersytecie Jagiellońskim

WYDAWNICTWO KSIĘGARNIA AKADEMICKA

ul. św. Anny 6, 31-008 Kraków
tel.: 12 421-13-87; 12 431-27-43
e-mail: publishing@akademicka.pl
<https://akademicka.pl>

Spis treści

	MONIKA ŚLUFIŃSKA
7	Wstęp
	KAROL KORDAS
13	Droga do niepodległości Ukraińskiej Socjalistycznej Republiki Sowieckiej
	ANASTASIIA LUKHTAN, SABINA DŁUGOSZ
51	Jak przegrać wojnę informacyjną? Komunikowanie polityczne Rosji
	ANASTASIIA LUKHTAN, MARCIN BĄK
93	Jak wygrać wojnę informacyjną? Komunikowanie polityczne Ukrainy
	MACIEJ KOZŁOWSKI
141	Zdecydowana powściągliwość. Komunikacja polityczna UE
	ZUZANNA CIENIAWSKA
171	Czy potęga Sojuszu zdaje egzamin? Komunikowanie polityczne NATO
	ANDRZEJ CIEPŁY
193	Koniec Mateczki Rosji, czas na siostrę Polskę. Komunikowanie polityczne Polski
221	Wykaz skrótów
223	Indeks osobowy

ANDRZEJ CIEPŁY
Uniwersytet Jagielloński

Koniec Mateczki Rosji, czas na siostrę Polskę

Komunikowanie polityczne Polski

Wstęp

W niniejszym rozdziale przedstawiona została analiza komunikatów politycznych Rzeczypospolitej Polskiej w odniesieniu do inwazji wojsk Federacji Rosyjskiej na terytorium Ukrainy miesiąc przed jej rozpoczęciem, tj. od 24 stycznia 2022 r., przez okres sześciu miesięcy, tj. do 24 lipca 2022 r.

Choć Polska nie jest w czołówce najbardziej wpływowych państw na arenie międzynarodowej, jej bezpośrednia styczność z terytorium Ukrainy, na którym toczy się wojna i wynikające z niej konsekwencje, m.in. fakt, że to Polska przyjęła na siebie ciężar ugoszczenia największej liczby uchodźców¹. Głos Polski zyskał na znaczeniu, a delegacje z tego kraju uczestniczyły w międzynarodowych spotkaniach poświęconych kwestii bezpieczeństwa w Europie Wschodniej, lub wręcz je podejmowały. Prawdopodobnie najwyraźniejszą oznaką tymczasowego wzrostu roli Polski na arenie międzynarodowej była wizyta prezydenta Stanów Zjednoczonych Joe Bidena w Warszawie 25-26 marca 2022 r., a więc miesiąc po inwazji².

¹ K. Mokrzycka, *Liczba uchodźców z Ukrainy przekroczyła właśnie 4,5 mln*, 300 Gospodarka, 11 IV 2022, [on-line:] <https://300gospodarka.pl/news/liczba-uchodzcow-z-ukrainy> – 31 X 2022.

² *Spotkanie Prezydentów Polski i USA*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/spotkanie-prezydentow-polski->

Podczas badań przeanalizowano komunikaty pochodzące od dwóch najważniejszych polskich decydentów politycznych – prezydenta Polski Andrzeja Dudy i prezesa Rady Ministrów Mateusza Morawieckiego, zamieszczone na stronach internetowych obu polityków – prezydent.pl oraz gov.pl, a także ich oficjalnych profilach na Twitterze.

Warto rozpocząć właśnie od postaci Andrzeja Dudy, który na płaszczyźnie dyplomatycznej, ale przede wszystkim symbolicznej stał się niekwestionowanym liderem i twarzą polskiego wsparcia dla Ukrainy i nowych, zacieśnionych stosunków polsko-ukraińskich³.

Przed inwazją

20 stycznia 2022 r., miesiąc i cztery dni przed rozpoczęciem pełnoskalowej inwazji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, prezydenci Polski i Ukrainy: Andrzej Duda i Wołodymyr Zełenski spotkali się w Wiśle, aby omówić „sytuację bezpieczeństwa w regionie i zagrożenia płynące ze strony Rosji”⁴.

Dokładnie miesiąc przed rosyjską agresją (będącą oczywiście kolejnym rozdziałem w wojnie trwającej w Ukrainie od 2014 r.), 24 stycznia 2022 r., komunikaty dotyczące sytuacji w Ukrainie płynące ze strony Polski wyrażały jednoznacznie, że strona polska poważnie traktuje zagrożenie ze strony ruchów wojsk rosyjskich, gromadzących się na granicy rosyjsko-ukraińskiej oraz w Białorusi. Tego dnia Andrzej Duda rozmawiał z prezydentem USA Joe Bidenem i przywódcami państw europejskich –

i-usa,51184 – 31 X 2022; *Szef polskiego rządu spotkał się z prezydentem Stanów Zjednoczonych*, Gov.pl, [on-line:] <https://www.gov.pl/web/premier/szef-polskiego-rzadu-spotkal-sie-z-prezydentem-stanow-zjednoczonych> – 31 X 2022.

³ A. Rebelińska, *Zełenski: jestem wdzięczny prezydentowi Dudzie za wysiłki na rzecz wsparcia Ukrainy*, Polska Agencja Prasowa, [on-line:] <https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C1234816%2Czelenski-jestem-wdzieczny-prezydentowi-dudzie-za-wysilki-na-rzecz-wsparcia> – 31 X 2022.

⁴ *Andrzej Duda: Ukraina może liczyć na wsparcie Polski*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wizyty-krajowe/bezpieczenstwo-w-regionie-tematem-rozmow-duda--zelenski,47654> – 31 X 2022.

głównym tematem była wschodnia flanka NATO i sytuacja w Ukrainie⁵. Tego samego dnia spotkał się z szefami resortów związanych z bezpieczeństwem i administracją oraz szefami służb, a także zapowiedział zwołanie posiedzenia Biura Bezpieczeństwa Narodowego⁶.

Kolejne dni w Kancelarii Prezydenta to liczne spotkania z głowami innych państw, z których spora część wynikała z obecności Andrzeja Dudy na Zimowych Igrzyskach Olimpijskich w Pekinie, które rozpoczęły się 4 lutego 2022 r. Choć okoliczności wydawały się radosne i niepolityczne, to Kancelaria Prezydenta określiła wizytę Andrzeja Dudy w Pekinie jako „roboczą” – w ciągu kilkudniowej wizyty w stolicy Chińskiej Republiki Ludowej Andrzej Duda rozmawiał m.in. z sekretarzem generalnym ONZ António Guterresem, a także prezydentami Kazachstanu Kasymem-Żomartem Tokajewem, Kirgistanu Sadyrem Dżaparowem i Uzbekistanu Shavkatem Mirziyoyevem⁷. W każdej z tych rozmów tematem przewodnim było „bezpieczeństwo w regionie i sytuacja wokół Ukrainy”⁸. Zwieńczeniem podróży dyplomatycznej Dudy do Chin było spotkanie z przewodniczącym ChRL Xi Jinpingiem, do którego doszło 6 lutego⁹. Głowa państwa polskiego przedstawiła polskie stanowisko w sprawie sytuacji w Europie Wschodniej oraz wyraziła obawę o możliwość wywołania konfliktu zbrojnego¹⁰. Przeczucia okazały się słuszne, gdyż wojna rozpoczęła się zaledwie cztery dni po ceremonii zamknięcia igrzysk.

Ostatnie dni przed inwazją prezydent RP spędził w Europie Zachodniej na spotkaniach w ramach obowiązujących sojuszy i organizacji

⁵ *Prezydent: Można śmiało mówić o jedności NATO*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/prezydent-mozna-smialo-mowic-o-jednosci-nato,47785> – 31 X 2022.

⁶ *W BBN o sytuacji bezpieczeństwa w regionie i wsparciu Ukrainy*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/o-sytuacji-bezpieczenstwa-w-regionie-i-wsparciu-ukrainy-,47774> – 31 X 2022.

⁷ *Rozmowy polityczne w Pekinie*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wizyty-zagraniczne/rozmowy-polityczne-w-pekinie,48353> – 31 X 2022.

⁸ *Ibidem*.

⁹ *Andrzej Duda spotkał się z Xi Jinpingiem*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wizyty-zagraniczne/andrzej-duda-spotkal-sie-z-xi-jinpingiem,48380> – 31 X 2022.

¹⁰ *Ibidem*.

międzynarodowych. 7 lutego Andrzej Duda spotkał się z szefową Komisji Europejskiej Ursulą von der Leyen i przewodniczącym Rady Europejskiej Charlesem Michele¹¹. Rozmowa dotyczyła nie tylko sytuacji w Ukrainie, ale również stosunków polsko-unijnych, szczególnie związanych z kwestią Sądu Najwyższego¹². Andrzej Duda widział się także z sekretarzem generalnym NATO Jensem Stoltenbergiem – prezydent Polski oznajmił, że obecność sił zbrojnych Federacji Rosyjskiej na terytorium Białorusi oraz wspólne manewry wojsk obu państw oznaczają *de facto* uczynienie z kraju rządzonego przez Aleksandra Łukaszenkę kolejnego okręgu wojskowego Rosji, a co za tym idzie – wydłużenie realnych granic Rosji i NATO o 1200 km. Duda zaznaczył, że siły NATO nie mogą wycofać się ze wschodniej flanki – co jest jednym z głównych celów Krem-la – a raczej powinny ulec wzmocnieniu¹³. Podkreślił także solidarność NATO z Ukrainą i Gruzją oraz zaproponował Stoltenbergowi organizację spotkań NATO–Ukraina i NATO–Gruzja¹⁴.

Jak widać, okres poprzedzający inwazję Rosji na Ukrainę był czasem wytężonych wysiłków dyplomatycznych w Kancelarii Prezydenta – głowa państwa polskiego spotkała się lub rozmawiała w tym czasie z przywódcami najważniejszych światowych potęg oraz swoimi odpowiednikami z krajów regionu zagrożonego wojną w Ukrainie. W każdym z tych spotkań kwestia bezpieczeństwa Polski oraz szerzej, całego regionu, odgrywała kluczowe znaczenie. Z pozostałych wydarzeń warto jeszcze przywołać szczyt Trójkąta Weimarskiego z 8 lutego 2022 r. z udziałem przywódców państw Francji, Niemiec i Polski, który był pierwszym zebraniem w tej formule od 2013 r.¹⁵

¹¹ *Prezydent w Brukseli: Europa potrzebuje jedności*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wizyty-zagraniczne/prezydent-w-brukseli-europa-potrzebuje-jednosci-,48389> – 31 X 2022.

¹² *Ibidem*.

¹³ *Wypowiedź Prezydenta RP w Kwaterze Głównej NATO*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wypowiedzi-prezydenta-rp/wystapienia/wypowiedz-prezydenta-rp-w-kwaterze-glownej-nato,48460> – 31 X 2022.

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ *Szczyt Trójkąta Weimarskiego w Berlinie*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wizyty-zagraniczne/szczyt-trojkat-weimarskiego-w-berlinie,48514> – 31 X 2022.

Komunikaty z okresu bezpośrednio poprzedzającego inwazję jasno wskazują, że strona polska bardzo poważnie podchodziła do istniejącego zagrożenia. 17 lutego Kancelaria Prezydenta opublikowała podsumowanie dotychczasowych rozmów i spotkań poświęconych bezpieczeństwu w regionie Europy Wschodniej. Wynika z niego, że w okresie kilku miesięcy przed inwazją, gdy siły zbrojne Rosji znajdowały się już blisko ukraińskich granic, prezydent Polski rozmawiał na te tematy z 37 przywódcami państw lub szefami najważniejszych organizacji międzynarodowych¹⁶. Duda tak określił misję Polski w tamtym czasie: „Musimy pokazać, że mówimy jednym głosem, że jesteśmy wspólnotą, że nie da się nas złamać. Nasze podstawowe zadanie to znaleźć takie rozwiązanie, żeby uniknąć wojny”¹⁷. Niestety, biorąc pod uwagę wydarzenia kolejnych dni, cel owej dyplomacji bezpieczeństwa nie został osiągnięty, choć niewątpliwie trudno byłoby oczekiwać, by jakiekolwiek wysiłki Polski mogły odwrócić bieg tamtych wydarzeń. Ostatnim ważnym komunikatem przed 24 lutego była opublikowana dzień wcześniej *Wspólna Deklaracja Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Prezydenta Republiki Litewskiej i Prezydenta Ukrainy w sprawie decyzji Federacji Rosyjskiej o uznaniu tzw. „Ługańskiej Republiki Ludowej” oraz „Donieckiej Republiki Ludowej*, w której trzech prezydentów potępiło tę decyzję Rosji¹⁸.

Również premier Mateusz Morawiecki aktywnie włączył się w politykę, której kierunek opisany został powyżej na przykładzie Andrzeja Dudy. 1 lutego 2022 r. premier RP gościł w Kijowie, gdzie na spotkaniu z prezydentem Zełenskim zapewnił o gotowości Polski do udzielenia Ukrainie pomocy humanitarnej oraz wsparcia militarnego¹⁹.

¹⁶ *Dyplomacja bezpieczeństwa*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/dyplomacja-bezpieczenstwa-plen,48626> – 31 X 2022.

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ *Wspólna Deklaracja Prezydentów Polski, Litwy i Ukrainy*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wypowiedzi-prezydenta-rp/wystapienia/wspolna-deklaracja-prezydentow-polski-litwy-i-ukrainy-plen,49352> – 31 X 2022.

¹⁹ *Premier w Kijowie: cała Europa i cały świat zachodni muszą się zjednoczyć na rzecz suwerenności, niepodległości i nienaruszalności terytorialnej Ukrainy*, Gov.pl, [on-line:] <https://www.gov.pl/web/premier/premier-w-kijowie-cala-europa-i-caly-swiat-zachodni->

Inwazja

Prezydenci Polski i Ukrainy utrzymywali stały kontakt od samego początku wojny, prowadząc bezpośrednie konwersacje telefoniczne lub internetowe. Andrzej Duda był jednym z pierwszych polityków na świecie, którzy osobiście rozmawiali z głową państwa ukraińskiego w dniu inwazji 24 lutego 2022 r. – na swoim koncie na Twitterze prezydent RP poinformował, że odbył rozmowę z Wołodymyrem Zełenskim już o 5:48 rano²⁰.

26 lutego, dwa dni po wkroczeniu wojsk Federacji Rosyjskiej na dotąd nieokupowane terytoria Ukrainy, Zełenski podziękował Dudzie za jego „osobiste przywództwo w procesie przyznania Ukrainie członkostwa w Unii Europejskiej”²¹. Duda oficjalnie opowiedział się w imieniu Polski za ekspresową ścieżką członkostwa Ukrainy w UE²². Kwestia wejścia Ukrainy w poczet członków UE była jednym z najczęściej podejmowanych przez niego tematów, a komunikaty popierające przyspieszenie bądź ułatwienie tego procesu należały do najczęściej pojawiających się we wczesniej fazie konfliktu.

28 lutego Duda zamieścił na swoim koncie na Twitterze wspólne oświadczenie kilku prezydentów państw członkowskich Unii Europejskiej: Bułgarii, Czech, Estonii, Łotwy, Litwy, Słowacji, Słowenii i Polski, w którym wyrazili przekonanie, że „Ukraina zasługuje na otrzymanie natychmiastowej perspektywy przystąpienia do UE” oraz wezwali pozostałe państwa członkowskie do podjęcia kroków zmierzających do przyznania jej statutu kraju kandydującego do Unii²³. Starania te w dłuższej perspek-

musza-sie-zjednoczyc-na-rzecz-suwerennosci-niepodleglosci-i-nienaruszalnosci-terytorialnej-ukrainy – 31 X 2022.

²⁰ Andrzej Duda w stałym kontakcie z Wołodymyrem Zełenskim, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/andrzej-duda-w-stalym-kontakcie-z-wolodymyrem-zelenskim,49539> – 31 X 2022.

²¹ *Ibidem*.

²² *Ibidem*.

²³ *Our Yesterday's Letter of Support to Ukraine's Bid for EU Membership, Signed Together with @GitanasNauseda, Rumen Radev, @ZuzanaCaputova @BorutPahor, Miloš Zeman, @AlarKaris, @valstsgriba*, Twitter, Andrzej Duda, 28 III 2022, [on-line:] https://twitter.com/AndrzejDuda/status/1498623939416924160?s=20&t=9WBL2xC5F_oQ8sJeyPDvmw – 31 X 2022.

tywie przyniosły pozytywny skutek, gdyż 23 czerwca 2022 r. Ukraina została oficjalnie włączona w poczet państw kandydujących do UE²⁴.

Warta uwagi i odnotowania była reakcja premiera Polski na inwazję. 28 lutego Mateusz Morawiecki razem z premierami Estonii, Litwy i Łotwy wystosował list do szefów tzw. *Big Tech*, czyli największych korporacji komputerowych i internetowych, w którym wezwano do podjęcia kroków mających uniemożliwić Rosji prowadzenie dezinformacji w sytuacji wojny w Ukrainie²⁵. Te kroki to m.in. proaktywne zawieszenie kont na popularnych serwisach społecznościowych, pochwalających wojny napastnicze i zbrodnie przeciwko ludzkości, zawieszenie oficjalnych kont rosyjskich i białoruskich instytucji rządowych, które rozpowszechniają fałszywe informacje o sytuacji w Ukrainie, demonetyzacja kont szerzących dezinformację o Ukrainie i wojnie tam toczonej²⁶. Listowi towarzyszyło również spotkanie polskiego premiera z prezesem firmy Google, na którym omówili oni temat dezinformacji ze strony rosyjskich mediów, co zaowocowało m.in. blokadą niektórych rosyjskich kanałów na polskim YouTube²⁷.

Główne tematy komunikatów politycznych Polski

Opisując komunikaty związane z wojną w Ukrainie płynące ze strony Polski, warto wyodrębnić kluczowe tematy, poruszane w całym okresie badawczym lub w jego części. Bezspornie najważniejszym komunikatem

²⁴ *Posiedzenie Rady Europejskiej (23 i 24 czerwca 2022 r.) – Konkluzje*, Rada Europejska i Rada UE, [on-line:] <https://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2022/06/24/european-council-conclusions-23-24-june-2022/> – 31 X 2022.

²⁵ *List premierów Estonii, Litwy, Łotwy i Polski do szefów Big Tech*, Gov.pl, [on-line:] <https://www.gov.pl/web/premier/list-premierow-estonii-litwy-lotwy-i-polski-do-szefow-big-tech> – 31 X 2022.

²⁶ *Ibidem*.

²⁷ *Premier Mateusz Morawiecki rozmawiał z prezesem Google o zapewnieniu bezpieczeństwa w sieci*, Gov.pl, [on-line:] <https://www.gov.pl/web/premier/premier-mateusz-morawiecki-rozmawial-z-prezesem-google-o-zapewnieniu-bezpieczenstwa-w-sieci> – 31 X 2022.

była kwestia bezpieczeństwa Polski – ten wątek wyróżniał się ciągłością i był obecny niemal w każdym komunikacie związanym z sytuacją za wschodnią granicą kraju.

Oprócz komunikatów wspierających Ukrainę i potępiających Rosję, będących elementem wysiłków dyplomatycznych Polski, w zaistniałej sytuacji konieczne było przede wszystkim zapewnienie Polakom poczucia bezpieczeństwa, aby uniknąć paniki. Było to niezbędne, ponieważ po agresji wojsk rosyjskich na Ukrainę w Polsce (zwłaszcza na wschodzie Polski) doszło do poważnego wzburzenia ludności, objawiającego się m.in. wykupywaniem strategicznych dóbr, takich jak benzyna lub żywność długoterminowa, a także wypłacaniem gotówki z banków²⁸. Dlatego też w komunikacji z obywatelami kładziono nacisk przede wszystkim na integralność terytorialną Polski oraz bezpieczeństwo Polaków, wykorzystując do tego kilka rodzajów komunikatów, m.in.: pokaz siły Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej i NATO, będący częścią szerszej kampanii odstraszenia Rosji (komunikaty wewnętrzne), a także polegający na zapewnianiu Polek i Polaków o bezpieczeństwie ich państwa, i to zarówno w aspekcie militarnym, jak i energetycznym (komunikaty wewnętrzne). Różne rodzaje tych komunikatów zostały szerzej opisane poniżej.

Pokaz siły i sprawczości polskiego państwa – współpraca z NATO

W świetle zbadanych komunikatów czołowych polskich polityków nie ulega wątpliwości, że głównym celem Polski było zachowanie bezpieczeństwa państwa. Aby ten cel osiągnąć, prowadzono, przynajmniej w pierwszych miesiącach po wybuchu wojny, komunikację dwutorową, gdzie jednym odbiorcą była opinia publiczna i scena polityczna w Polsce, a drugim Rosja i jej sojusznicy (m.in. Białoruś). Komunikaty były odmienne pod kątem narracji – te kierowane „na zewnątrz” można określić jako od-

²⁸ *Wojna na Ukrainie. Panika w Polsce, również w Łodzi i okolicach*, tuŁódź.pl, [on-line:] <https://tulodz.pl/wiadomosci-lodz/wojna-na-ukrainie-panika-w-polsce-rowniez-w-lodzi-i-okolicach/NwIwGBvLPZhLSxkYPoQB> – 31 X 2022.

straszanie przeciwnika, czyli Rosji. Z kolei kierowane „do wewnątrz” miały na celu tymczasową konsolidację polskiej sceny politycznej w celu przeprowadzenia szybkich reform w zakresie polskiej obronności, a także zjednoczenie narodu i promowanie w nim pozytywnych postaw takich jak unikanie szkodliwej dezinformacji i wsparcie dla uchodźców z Ukrainy.

Komunikacja zewnętrzna – odstraszenie

Odstraszenie jest rodzajem manipulacji, postępowaniem w celu wpłynięcia na zachowanie innego podmiotu poprzez wytworzenie określonego stanu umysłu oponenta, w tym przypadku strachu przed konsekwencjami określonego działania²⁹. Odstraszenie odwołuje się do emocji, ale opiera się na racjonalnej kalkulacji, w której podmiot odstraszany wie lub domniemywa, że potencjalne koszty przeważą nad potencjalnymi korzyściami, które chciał podjąć wobec podmiotu odstraszającego³⁰.

Nie da się ukryć, że sukces odstraszenia jako dominującej strategii w stosunkach międzynarodowych jest zasługą wynalezienia broni jądrowej. Posiadanie broni o niemal nieskończonej sile rażenia, i to przez konkurujące ze sobą mocarstwa, sprawia, że użyteczność broni nuklearnej ogranicza się wyłącznie do odstraszenia, gdyż pełnoskalowa wojna to najczarniejszy scenariusz dla wszystkich stron konfliktu.

Aby odstraszenie było skuteczne, strona odstraszająca musi spełnić kilka warunków:

- ♦ posiada efektywne możliwości militarne;
- ♦ jest w stanie spowodować straty, które będą dla oponenta nie do zaakceptowania;
- ♦ użyje tych możliwości, jeśli zostanie zaatakowana³¹.

²⁹ R. Kopeć, P. Mazur, *Odstraszenie militarne w XXI wieku Polska – NATO – Rosja*, Kraków 2017, s. 15.

³⁰ *Ibidem*.

³¹ *Ibidem*, s. 19, za: W. Kaufmann, *The Requirements of Deterrence*, Princeton, NJ 1954, *Memorandum (Woodrow Wilson School of Public and International Affairs. Center of International Studies) no. 7*.

Oczywiście w przypadku Polski nie można mówić o sile militarnej zdolnej w jakikolwiek sposób odstraszyć Federację Rosyjską. W tym przypadku kluczowe jest członkostwo Polski w Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, która posiada możliwości militarne pozwalające rywalizować z każdym innym państwem i konkurencyjnym sojuszem militarnym na świecie, a ponadto opiera się na zasadzie kolektywnej obrony, gdzie atak na jedną ze stron Sojuszu jest uznawany za atak na wszystkich jego członków³². Spełnione są więc wszystkie warunki skutecznego odstraszenia. Jednak aby mogło ono zaistnieć w pełni, niezbędna jest jeszcze jedna rzecz, być może najważniejsza ze wszystkich – wiarygodność³³.

Można zaryzykować tezę, że działania Polski bezpośrednio przed i po wybuchu wojny rosyjsko-ukraińskiej w dużym uproszczeniu sprowadzają się do właśnie do tego ostatniego czynnika, czyli zdobyciu wiarygodności. Wiarygodności, że Polska jest silnym i niepodległym państwem, które nie tylko da radę obronić swoją suwerenność i integralność terytorialną (przy wsparciu NATO), ale też nie boi się otwarcie wspierać Ukrainy w jej zmaganiach z agresorem. Świadczą o tym opisane wyżej spotkania prezydenta Dudy na początku 2022 r., z których istotna część dotyczyła właśnie bezpieczeństwa i trwałości sojuszy z krajami Zachodu. Ten kierunek polityki był kontynuowany także w kolejnych miesiącach. W lipcu 2022 r. Andrzej Duda podpisał ustawy w sprawie ratyfikacji akcesji Szwecji i Finlandii do NATO – w swoim wystąpieniu prezydent Polski zauważył, że działania zmierzające do wzmocnienia NATO o dwa kolejne, silne militarne państwa, a w przypadku Finlandii dodatkowo graniczące z Rosją, stanowią przeciwieństwo planów Władimira Putina, chcącego przecież osłabić wpływ USA w regionie³⁴.

³² Traktat Północnoatlantycki sporządzony w Waszyngtonie dnia 4 kwietnia 1949 r., Dz.U. 2000, nr 87, poz. 970, art. 5.

³³ R. Kopeć, P. Mazur, *op. cit.*, s. 20.

³⁴ *Wystąpienie podczas podpisania ustawy ws. ratyfikacji akcesji Szwecji i Finlandii do NATO*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wypowiedzi-prezydenta-rp/wystapienia/wystapienie-podczas-podpisania-ustawy-ws-ratyfikacji-akcesji-szwecji-i-finlandii-do-nato,57022> – 31 X 2022.

Komunikacja wewnętrzna

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej jako zwierzchnik Sił Zbrojnych RP stanowi niejako ostateczny punkt odniesienia w kwestiach polskiej obronności i bezpieczeństwa narodowego. Głównymi narzędziami prezydenta do prowadzenia tej polityki są Rada Bezpieczeństwa Narodowego (RBN) i Biuro Bezpieczeństwa Narodowego (BBN).

Zgodnie z art. 135 *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* RBN jest „organem doradczym Prezydenta Rzeczypospolitej w zakresie wewnętrznego i zewnętrznego bezpieczeństwa państwa”³⁵. W jej skład wchodzi najważniejsze osoby w kraju (m.in. marszałek sejmu, marszałek senatu, prezes Rady Ministrów, minister obrony narodowej, minister spraw wewnętrznych i administracji, minister spraw zagranicznych, koordynator służb specjalnych). Biuro Bezpieczeństwa Narodowego jest urzędem wspierającym prezydenta w zakresie bezpieczeństwa i obronności, pełniącym także funkcję merytoryczno-organizacyjnego zaplecza Rady.

Po inwazji Rosji na Ukrainę regularnie zaczęto odbywać narady i odprawy w siedzibie BBN z udziałem szefów służb oraz ministrów właściwych do spraw obronności i administracji³⁶. Duda zwołał też posiedzenie RBN, które odbyło się 2 marca. Jednym z ciekawszych jego elementów był apel o jedność ponad podziałami politycznymi i partyjnymi. Swą prośbę prezydent skierował m.in. do szefów opozycyjnych ugrupowań politycznych, którzy wchodzi w skład Rady i poparł ją decyzją o zawetowaniu kontrowersyjnej nowelizacji ustawy *Prawo oświatowe*, która była krytykowana przez środowiska opozycyjne. W uzasadnieniu do swojej decyzji Duda poprosił o szybkie przyjęcie projektu *Ustawy o obronie Ojczyzny*³⁷. Tak się też stało – została ona uchwalona przez Sejm niemal jednogłośnie (450 głosów za, 0 przeciw, 5 posłów wstrzymało się od głosu), a Senat nie

³⁵ *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, (Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483).

³⁶ *Narada z rządem, dowódcami i szefami służb*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/narada-z-rzadem-dowodcami-sil-zbrojnych-i-szefami-sluzb>, 49312 – 31 X 2022.

³⁷ *Rada Bezpieczeństwa Narodowego ws. Ukrainy*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/rada-bezpieczenstwa-narodowego-ws-ukrainy>, 49703 – 31 X 2022.

wniósł poprawek³⁸, co sprawiło, że nowy akt prawny, ujednolicający wiele kwestii z zakresu polskiej obronności, został podpisany przez prezydenta 18 marca 2022 r.³⁹

Należy odnotować, że ustawa w żadnym razie nie cieszyła się powszechnym uznaniem – wątpliwości wzbudził zwłaszcza art. 10:

Organy wojskowe w zakresie swojej właściwości przetwarzają informacje, w tym dane osobowe, uzyskane ze zbiorów danych prowadzonych przez inne służby, instytucje państwowe oraz organy władzy publicznej. Przetwarzanie informacji, w tym danych osobowych, przez organy wojskowe może mieć charakter niejawny, odbywać się bez zgody i wiedzy osoby, której dane dotyczą⁴⁰.

Zdaniem ekspertów fundacji Panoptykon, organizacji pozarządowej zajmującej się problematyką nadzoru i ochrony danych osobowych, zapis ten dał polskiemu wojsku dostęp do wszystkich danych obywateli, zebranych przez dowolne instytucje państwowe, np. szpitale, czy urzędy skarbowe i to bez jakiegokolwiek ograniczenia katalogu tych danych lub czasu jego przetwarzania⁴¹.

Kolejnym sposobem komunikacji wewnętrznej były również oficjalne orędzia prezydenta RP – uroczyste, podniosłe przemowy, mające umocnić i podnieść na duchu obywateli Polski. Bardzo ogólne, ale przekazywanie informacji nie jest ich głównym celem. Są one wygłaszane przy okazji różnorodnych ważnych okoliczności, słynne jest np. orędzie noworoczne. W dniu inwazji na Ukrainę prezydent Andrzej Duda wygłosił swoje orędzie do Polaków⁴², co uwidoczniło powagę tego wydarzenia.

³⁸ *Rządowy projekt ustawy o obronie Ojczyzny*, Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=2052> – 31 X 2022.

³⁹ *Prezydent RP podpisał Ustawę o obronie Ojczyzny*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/prezydent-rp-podpisał-ustawe-o-obronie-ojczyzny,50693> – 31 X 2022.

⁴⁰ *Ustawa z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny*, Dz.U. 2022, poz. 655.

⁴¹ *To już pewne: wojsko będzie mogło sięgać po dane obywateli bez żadnej kontroli*, Fundacja Panoptykon, [on-line:] <https://panoptykon.org/ustawa-o-obronie-ojczyzny-przyjeta> – 31 X 2022.

⁴² *Orędzie Prezydenta RP*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wypowiedzi-prezydenta-rp/wystapienia/oredzie-prezydenta-rp,49375> – 31 X 2022.

Koordinacja i wsparcie działalności humanitarnej

Prawdopodobnie było to jedno z największych lub największe wyzwanie stojące przed polskimi władzami, w tym także przed głową polskiego państwa. Polska niemal z dnia na dzień stała się krajem goszczącym miliony uchodźców z objętych wojną terenów Ukrainy. Według Straży Granicznej między 24 lutego a 24 lipca 2022 r. granicę polsko-ukraińską przekroczyło 4,992 mln osób⁴³.

Oprócz ogromnej liczby uchodźców, głównym problemem był status materialny części z nich. Jak wiadomo, wiele osób uciekało w ogromnym pośpiechu zostawiając cały dobytek i trafiając do obcego państwa z bardzo ograniczonymi środkami, zdając się w całości na łaskę państwa przyjmującego, w tym przypadku Polski. Fundacja Stocznia, organizacja specjalizująca się w tworzeniu rozwiązań dla problemów społecznych i pomocy organizacjom pozarządowym, już w marcu 2022 r. opracowała wstępny raport *Gościnne Dworce – obserwacje z I linii*, analizujący sytuację na kilku dworcach kolejowych w Warszawie, dokąd w ciągu kilkunastu dni przybyło prawie pół miliona uchodźców⁴⁴.

Raport ten, mający być przede wszystkim źródłem wiedzy dla wolontariuszy, unaocznia skalę solidarności Polaków wobec Ukraińców. W pomoc zaangażowało się wiele niezależnych i niezwiązanych ze sobą organizacji, grup i osób, i to nie licząc działań państwa oraz samorządów terytorialnych⁴⁵. Poradzenie sobie z pierwszą i kolejnymi falami uchodźców szybko stało się problemem nie tylko logistycznym, ale również wizerunkowym.

W kolejnym orędziu, wygłoszonym 2 marca, Andrzej Duda poruszył kwestię uchodźców, nazywając Polskę „liderem pomocy dla Ukrainy”⁴⁶.

⁴³ #Pomagamy. Od 24.02 #funkcjonariuszeSG odprawili w przejściach granicznych na kierunku z Ukrainy do Polski 4,992 mln os., Twitter, Straż Graniczna, [on-line:] https://twitter.com/Straż_Graniczna/status/1551085662547345416?s=20&t=kQIVizKw2ndY41uKBwGRaQ – 31 X 2022.

⁴⁴ M. Onyszkiewicz, Ł. Ostrowski, A. Pierścińska, *Gościnne Dworce – obserwacje z I linii*, Warszawa 2022, s. 6.

⁴⁵ *Ibidem*, s. 6.

⁴⁶ *Orędzie Prezydenta RP Andrzeja Dudy*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wypowiedzi-prezydenta-rp/wystapienia/orędzie-prezydenta-rp-andrzeja-dudy-plen,49774> – 31 X 2022.

Prezydent pogratulował administracji rządowej i samorządowej, których działania „bardzo wysoko ocenił”. Podziękował również Polakom, którzy na masową skalę udzielali wsparcia.

Warto odnotować, że część środowisk i organizacji, które zaangażowały się w niesienie pomocy uchodźcom, skrytykowało komunikaty rządzących. Ich zdaniem rządzący skupili się w swych wypowiedziach na działalności państw, ignorując pracę samorządów i organizacji pozarządowych, jak i zwykłych wolontariuszy⁴⁷. Pojawiły się również głosy, że rządzący przypisują sobie zasługi całego narodu, który solidarnie wsparł uchodźców z Ukrainy własnymi środkami, a bez którego aparat państwa nie byłby w stanie uniknąć kryzysu humanitarnego na dużą skalę⁴⁸.

Polski rząd zareagował na kryzys uchodźczy – 7 marca 2022 r. Rada Ministrów przyjęła projekt ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa⁴⁹. W komunikacie Kancelarii Premiera zwracano uwagę na wiele nowych rozwiązań, mających ułatwić i uprościć pobyt uchodźców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – podczas prezentacji nowej ustawy premier przedstawił ją jako propozycję namiastki normalnego życia dla osób uciekających przed wojną. Wśród zmian znalazły się m.in. prawne zalegalizowanie pobytu na okres 18 miesięcy dla ukraińskich uchodźców i ułatwienie procedur ubiegania się o pobyt czasowy na okres trzech lat, zwiększenie dostępu do polskiego rynku pracy, przyznanie Ukraińcom prawa do korzystania ze świadczeń społecznych oraz zapewnienie dostępu do opieki zdrowotnej na takich samych zasadach jak obywatele polscy⁵⁰.

⁴⁷ A. Karwowska, W. Paś, *Pomagają wolontariusze, rząd podczepia się pod ich pracę*. „Nawet leki na raka kupujemy za własne pieniądze”, „Gazeta Wyborcza”, 9 III 2022, [on-line:] <https://wyborcza.pl/7,162657,28203705,pomagaja-wolontariusze-rzad-podczepia-sie-pod-ich-prace-nawet.html> – 31 X 2022.

⁴⁸ P. Słowik, *Boże, chroń polski rząd i pana premiera, który własnymi rękoma pomógł milionowi Ukraińców* [OPINIA], Wirtualna Polska, [on-line:] <https://wiadomosci.wp.pl/boze-chron-polski-rzad-i-pana-premiera-ktory-wlasnymi-rekoma-pomogl-milionowi-ukraincow-opinia-6745040973904448a> – 31 X 2022.

⁴⁹ *Premier: obywatele z Ukrainy, którzy uciekają przed wojną będą bezpieczni w Polsce*, Gov. pl, [on-line:] <https://www.gov.pl/web/premier/premier-obywatele-z-ukrainy-ktorzy-uciekaja-przed-wojna-beda-bezpieczni-w-polsce2> – 31 X 2022.

⁵⁰ *Ibidem*.

Niewątpliwie ważna i potrzebna ustawa stała się jednak obiektem gorącej dyskusji i sporów na polskiej scenie politycznej i w mediach, wszystko za sprawą poprawki wniesionej przez aktualnie rządzącą partię Prawo i Sprawiedliwość. Gwarantowała ona bezkarność funkcjonariuszom publicznym za złamanie dyscypliny finansów publicznych w czasie pandemii COVID-19⁵¹. Najwięcej kontrowersji wywołał fakt, że była to już druga próba uchwalenia tego przepisu, pierwsza miała miejsce przy okazji projektu „lex Sasin”, czyli nowelizacji ustawy covidowej z 2 marca 2020 r. (wtedy nie udało się jej uchwalić)⁵². Po burzy medialnej ostatecznie wycofano tę poprawkę, choć w przyjętej ustawie i tak znalazła się okoliczność, w której ten brak odpowiedzialności będzie możliwy (m.in. w czasie wojny napastniczej przeciwko Polsce lub działań zbrojnych na terytorium RP, terytorium państwa członkowskiego UE, NATO, albo innego państwa graniczącego z Polską lub okupacji na tych terytoriach)⁵³.

Stały kontakt z władzami Ukrainy

W przypadku prezydenta Polski były to przede wszystkim regularne, niemal codzienne rozmowy z prezydentem Zełenskim, ale także innymi politykami piastującymi ważne funkcje w Ukrainie⁵⁴. Współpraca obu mężów stanu jest faktem, a komunikaty o wzajemnych rozmowach i odwiedzinach na tyle częste, że nie sposób przytoczyć tu wszystkich. Również inne osoby piastujące najważniejsze stanowiska w państwie okazały

⁵¹ Druk nr 2069. Rządowy projekt ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/druk.xsp?nr=2069> – 31 X 2022.

⁵² Bezkarność urzędników wraca pod płaszczykiem pomocy dla uchodźców, Rzeczpospolita, [on-line:] <https://www.rp.pl/prawo-karne/art35821071-bezkarnosc-urzednikow-wraca-pod-plaszczykiem-pomocy-dla-uchodzcow> – 31 X 2022.

⁵³ Specustawa o pomocy ukraińskim uchodźcom przyjęta, TVN24, [on-line:] <https://tvn24.pl/polska/sejm-ustawa-o-pomocy-ukraincom-przyjeta-co-z-poprawka-o-bezkarno-sci-5629078> – 31 X 2022.

⁵⁴ Andrzej Duda w stałym kontakcie z Wołodymyrem Zełenskim, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/andrzej-duda-w-stalym-kontakcie-z-wolodymyrem-zelenskim,49539> – 31 X 2022.

swe wsparcie dla Ukrainy. Już 15 marca, kilka tygodni po wybuchu wojny, premierzy Polski, Czech i Słowenii udali się do Kijowa, aby spotkać się z prezydentem Ukrainy⁵⁵. Oprócz premiera Mateusza Morawieckiego w polskiej delegacji znajdował się ówczesny przewodniczący Komitetu ds. Bezpieczeństwa Narodowego i spraw Obronnych Jarosław Kaczyński. Była to pierwsza delegacja od chwili rozpoczęcia inwazji, w której udział wzięli przywódcy zachodnich państw, co tylko wzmocniło symboliczny wydźwięk tego wydarzenia, szeroko komentowanego na całym świecie⁵⁶.

Warto zwrócić też uwagę na efekty ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy, opisaną powyżej – prezydent Zelenski zgłosił w lipcu, w rocznicę rzezi wołyńskiej (*sic!*), projekt specustawy nadającej Polakom w Ukrainie takie same przywileje jak te, którymi mogą cieszyć się Ukraińcy w Rzeczypospolitej Polskiej⁵⁷.

Sankcje wobec Rosji

Ta kwestia była i jest niezwykle skomplikowana, gdyż Polska nie miała tutaj pełnego poparcia ze strony wszystkich zachodnich sojuszników. Tematyka sankcji wobec Federacji Rosyjskiej (głównie ekonomicznych, lecz także dyplomatycznych, sportowych i wielu innych) jest niezwykle złożona i z pewnością jej właściwe opisanie zajęłoby więcej miejsca niż ten rozdział, jak i cała monografia. Dość powiedzieć, że na przestrzeni lat Rosji udało się uzależnić wiele państw od swoich surowców energetycznych, szczególnie gazu ziemnego, bez których wiele europejskich gospodarek,

⁵⁵ Premierzy Polski, Czech i Słowenii spotkali się w Kijowie z premierem i prezydentem Ukrainy, Gov.pl, [on-line:] <https://www.gov.pl/web/premier/premierzy-polski-czech-i-slowenii-spotkali-sie-w-kijowie-z-premierem-i-prezydentem-ukrainy> – 31 X 2022.

⁵⁶ Wizyta premierów Polski, Czech i Słowenii w Kijowie. Światowe media komentują, TVN24, [on-line:] <https://tvn24.pl/swiat/ukraina-mateusz-morawiecki-i-jaroslaw-kaczynski-w-kijowie-europejskie-media-komentuja-obecnosc-delegacji-5637025> – 31 X 2022.

⁵⁷ W. Tumidalski, Polacy z przywilejami w Ukrainie – Zelenski zgłosił projekt specustawy, Rzeczpospolita, [on-line:] <https://www.rp.pl/cudzoziemcy/art36695761-polacy-z-przywilejami-w-ukrainie-zelenski-zglosil-projekt-specustawy> – 31 X 2022.

bazujących na taniej, rosyjskiej energii mogłoby się załamać lub przynajmniej poważnie ucierpieć. Najpoważniejszą tego typu „zdobyczą” Rosjan jest czwarta gospodarka świata, czyli Niemcy⁵⁸.

Źródeł aktualnej sytuacji należy szukać przynajmniej w czasach rządów Gerharda Schrödera jako kanclerza Niemiec i jego decyzji z 18 września 2005 r. o podpisaniu z Rosją umowy inicjującej projekt „Nord Stream”⁵⁹. Rosyjsko-niemiecki gazociąg, mimo protestów państw Europy Wschodniej i USA, został ukończony w 2012 r., a dekadę później ukończono budowę jego następcy, czyli „Nord Stream 2”⁶⁰. Dlaczego jednak gaz ziemny jest aż tak ważny dla Niemców? Republika Federalna Niemiec jest w trakcie wieloletniego procesu modernizacji swojego sektora elektroenergetycznego. Jego przyszłością mają być odnawialne źródła energii, które już teraz są odpowiedzialne za większość produkowanej energii w tym państwie⁶¹. Jednakże aby sfinalizować projekt dekarbonizacji i odchodzenia od nieodnawialnych źródeł energii, konieczne było „paliwo przejściowe”, którym okazał się właśnie gaz ziemny, kupowany oczywiście od Rosji⁶².

Ten krótki opis nie ma oczywiście wyjaśniać złożonej sieci powiązań i interesów Niemiec i Federacji Rosyjskiej, jego celem jest wykazanie, że Rosji udało się uczynić ze swojej energii poważną kartę przetargową, utrudniającą państwom europejskim zdecydowane i skonsolidowane działania przeciwko niej.

Jednomyślne poparcie surowych sankcji wobec Rosji przez kraje członkowskie Unii Europejskiej i NATO było sprawą kluczową, czego wyraz dawały kluczowe ograny państwa. Stanowisko Polski zwięźle wyraził Andrzej Duda, pisząc na swoim koncie na Twitterze: „W sytuacji, gdy Prezydent Rosji podważa porządek Europy ustanowiony na przełomie wieków (XX i XXI), potrzeba wielkiej jedności i zdecydowanej postawy

⁵⁸ W. Hebda, *Energetyczny dylemat Niemiec i co dalej z rosyjskim gazem?*, „Komentarz Katedry Bezpieczeństwa Narodowego” 2022, nr 11(100), [on-line:] <https://zbn.inp.uj.edu.pl/documents/92718966/141790378/Komentarz100-Hebda> – 30 III 2022.

⁵⁹ *Ibidem*, s. 2.

⁶⁰ *Ibidem*.

⁶¹ *Ibidem*, s. 3.

⁶² *Ibidem*.

NATO, UE i krajów naszego regionu. Tylko twarda postawa i polityczna obrona Ukrainy może zatrzymać agresora. Sankcje natychmiast!”⁶³.

Premier Mateusz Morawiecki w przemówieniu w dniu inwazji określił, że konieczne jest wypracowanie „możliwie najdalej idących sankcji”, a od tej formy i siły odpowiedzi na rosyjską agresję zależeć będzie nie tylko integralność terytorialna Ukrainy, ale i bezpieczeństwo Polski⁶⁴. 26 lutego 2022 r., dwa dni po rozpoczęciu wojny, Morawiecki gościł w Berlinie, gdzie spotkał się z kanclerzem Niemiec Olafem Scholzem. W swoim wystąpieniu premier Polski nakreślił listę sankcji wobec Rosji, które muszą zostać zrealizowane, aby dać odpór agresorowi: odcięcie rosyjskich firm i instytucji finansowych od finansowania na rynkach kapitałowych, wykreślenie ich z indeksu MSCI oraz zamknięcie dostępu bankowego systemu SWIFT, zamknięcie europejskiej przestrzeni powietrznej dla rosyjskich linii lotniczych, zamrożenie i konfiskata majątków oligarchów współpracujących z Putinem⁶⁵. Premier poruszył także kwestię sankcji energetycznych, szczególnie ważnych dla Niemiec: „Nie tylko «Nord Stream 2». Musimy zamknąć «Nord Stream 1», uniezależnić się od rosyjskich ropy, węgla i gazu”⁶⁶.

Miesiąc później, 25 marca 2022 r., Mateusz Morawiecki uczestniczył w dwudniowym szczycie UE. W swoim przemówieniu na posiedzeniu Rady Europejskiej podkreślił, że Polska była w gronie państw proponujących najdalej idące restrykcje⁶⁷. Premier zaznaczył konieczność kontynu-

⁶³ *W sytuacji, gdy Prezydent Rosji podważa porządek Europy ustanowiony na przełomie wieków (XX i XXI), potrzeba wielkiej jedności i zdecydowanej postawy NATO, UE i krajów naszego regionu*, Twitter, Andrzej Duda, 21 II 2022, [on-line:] <https://twitter.com/AndrzejDuda/status/1495881852258766848?s=20> – 31 X 2022.

⁶⁴ *Premier w Sejmie: to barbarzyństwo musi spotkać się ze zdecydowanym odporem całego wolnego świata*, Gov.pl, [on-line:] <https://www.gov.pl/web/premier/premier-w-sejmie-to-barbarzynstwo-musi-spotkac-sie-ze-zdecydowanym-odporem-calego-wolnego-swiata> – 31 X 2022.

⁶⁵ *Premier: Niemcy nie mogą pograć się w zabetonowanym egoizmie*, Gov.pl, [on-line:] <https://www.gov.pl/web/premier/premier-niemcy-nie-moga-pograzyc-sie-w-zabetonowanym-egoizmie> – 31 X 2022.

⁶⁶ *Ibidem*.

⁶⁷ *Premier po szczycie RE: Polska była wśród państw proponujących najdalej idące sankcje, które będą w stanie odciąć dopływ pieniędzy do budżetu Rosji*, Gov.pl, [on-line:] <https://www.gov.pl/web/premier/premier-po-szczycie-re-polska-byla-wsrod-panstw-pro>

owania twardej polityki wobec Rosji, opartej na wdrażaniu nowych ograniczeń. W tym celu zaproponował 10-punktowy pakiet sankcji, wśród których znajdowało się m.in.:

- ♦ zablokowanie transportu – eksportu i importu, z wyjątkiem towarów humanitarnych, które przez Polskę, Litwę, Łotwę i Estonię trafiają do Rosji;
- ♦ pełne embargo na rosyjską ropę, gaz, węgiel;
- ♦ wykluczenie możliwości przyjmowania rosyjskich statków przez europejskie porty;
- ♦ zakaz propagandy rosyjskiej w Unii Europejskiej;
- ♦ zawieszenie wiz dla Rosjan;
- ♦ wykluczenie Rosji z różnego rodzaju organizacji międzynarodowych⁶⁸.

Propozycje strony polskiej cechuje pewna skrajność – z jednej strony zawarte są dość oczywiste i proste do spełnienia sankcje, np. zakaz rosyjskiej propagandy, który udało się dość szybko wyegzekwować, blokując działalność dwóch dużych rosyjskich mediów o zasięgu międzynarodowym: agencji informacyjnej Sputnik i telewizji RT (Russia Today)⁶⁹. Jednak z drugiej strony spełnienie takich postulatów jak pełne embargo na rosyjskie surowce energetyczne jest gigantycznym wyzwaniem, zwłaszcza dla krajów Europy Środkowo-Wschodniej, które przed wybuchem wojny opierały na nich znaczącą część swojego zapotrzebowania. Perspektywa całkowitego embarga została zresztą odrzucona z powodu sprzeciwu części państw tego regionu (m.in. Niemiec, Austrii i Węgier)⁷⁰.

W tym kontekście ciekawe jest również zróżnicowane podejście polskich polityków do zagranicznych aktorów politycznych, dotyczące ich działań w zakresie sankcji i współpracy z Rosją. Podczas wizyty

ponajmniejszych – najdalej idące sankcje – które będą w stanie odciąć dopływ pieniędzy do budżetu Rosji – 31 X 2022.

⁶⁸ *Ibidem*.

⁶⁹ UE nakłada sankcje na państwową stację RT/Russia Today i agencję Sputnik, Rada Europejska i Rada UE, [on-line:] <https://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2022/03/02/eu-imposes-sanctions-on-state-owned-outlets-rt-russia-today-and-sputnik-s-broadcasting-in-the-eu> – 31 X 2022.

⁷⁰ M. Zaniewicz, *Perspektywy uniezależnienia się UE od rosyjskiego gazu*, „Biuletyn PISM”, 28 IV 2022, nr 73(2492), [on-line:] <https://www.pism.pl/publikacje/perspektywy-uniezaleznienia-sie-ue-od-rosyjskiego-gazu> – 31 X 2022.

w Berlinie pod koniec lutego premier Morawiecki skrytykował ostrożną i zapobiegawczą politykę Niemiec i określił ją jako egoistyczną⁷¹. Tymczasem prezydent Duda w trakcie swojej wizyty w Budapeszcie, którą odbywał na zaproszenie nowo wybranej prezydent Węgier Katalin Novák, wypowiadał się w dużo ostrożniejszym tonie, akcentując problemy Węgier z dywersyfikacją ich energii, porównując ich sytuację np. z sytuacją Polski, która na przestrzeni ostatnich lat poczyniła postępy na tym polu, m.in. poprzez budowę Terminalu LNG w Świnoujściu (popularnie nazywanego gazoportem)⁷². Padły nawet słowa zapewniające o solidarności, wedle których „bezpieczeństwo energetyczne Węgier to także bezpieczeństwo energetyczne Unii Europejskiej, a w każdym razie jej istotnej części. W istocie jest to także apel do Komisji Europejskiej, jednak o pewną weryfikację polityki”⁷³.

Coraz wyraźniej rysuje się więc odrębność celów politycznych Polski od pozostałych krajów UE, niebędących w bezpośredniej bliskości Rosji. Dla Polski i krajów Europy Wschodniej, które i tak czuły się zagrożone powstałymi gazociągami „Nord Stream” i „Nord Stream 2”, kwestia bezpieczeństwa energetycznego ustąpiła miejsca obawie o ich integralność terytorialną. Budzi ją zarówno bezpośrednia bliskość teatru działań wojennych, mogąca doprowadzić do mniejszych lub większych zniszczeń na terenach przygranicznych, ale też perspektywa bycia kolejnym celem Federacji Rosyjskiej w przypadku hipotetycznej klęski Ukrainy. Świadectwem tych słów może być fragment słynnego przemówienia Lecha Kaczyńskiego, które tenże wygłosił 12 sierpnia 2008 r. w Tbilisi: „I my też wiemy świetnie, że dziś Gruzja, jutro Ukraina, pojutrze Państwa Bałtyckie, a później może i czas na mój kraj, na Polskę!”⁷⁴.

⁷¹ Premier: Niemcy nie mogą pogрузić się w zabetonowanym egoizmie, Gov.pl, [on-line:] <https://www.gov.pl/web/premier/premier-niemcy-nie-moga-pograzyc-sie-w-zabetonowanym-egoizmie> – 31 X 2022.

⁷² Oświadczenie Prezydenta RP po spotkaniu z Prezydent Węgier, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wypowiedzi-prezydenta-rp/wystapienia/oswiadczenie-po-spotkaniu-z-prezydent-wegier,53806> – 31 X 2022.

⁷³ *Ibidem*.

⁷⁴ Wizyta Prezydenta RP w Gruzji, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/kancelaria/archiwum/archiwum-lecha-kaczynskiego/aktualnosci/rok-2008/wizyta-prezydenta-rp-w-gruzji,26753,archive> – 31 X 2022.

Po wybuchu wojny słowa te były wielokrotnie przytaczane przez polskich i zagranicznych polityków, m.in. przez Wołodymyra Zełenskiego, który powtórzył je w swoim gościnnym przemówieniu w czasie Zgromadzenia Narodowego. Prezydent Ukrainy, a wcześniej także Andrzej Duda podkreślili, że Ukraina walczy nie tylko w samoobronie, ale chroni także Polskę i kraje bałtyckie⁷⁵.

Wnioski

Główne tematy podejmowane przez Polskę w pierwszych miesiącach przed i po inwazji wojsk rosyjskich na Ukrainę:

- ♦ bezpieczeństwo Polski i integralność naszego terytorium;
- ♦ wsparcie NATO, w szczególności Stanów Zjednoczonych dla Polski i Ukrainy;
- ♦ pomoc dla uchodźców z Ukrainy w obrębie naszego państwa;
- ♦ wsparcie Ukrainy na drodze jej dołączenia do Unii Europejskiej;
- ♦ sankcje wobec Rosji.

Komunikowanie polityczne Polski w czasie wojny rosyjsko-ukraińskiej jest niejednoznaczne w swojej jednoznaczności. Co rozumiem przez ten oksymoron? Komunikaty strony polskiej od początku do końca okresu badawczego zachowały spójność w najważniejszych sprawach: Rosja jest agresorem, który z pogwałceniem prawa napadł na suwerenne państwo, a właściwie zaostriął konflikt dziejący się nieprzerwanie od 2014 roku, a przy tym dokonuje aktów ludobójstwa, za które jej politycy powinni zostać osądzeni⁷⁶. Polska konsekwentnie popiera dalsze sankcje na Rosję i udziela pomocy uchodźcom z Ukrainy oraz wspiera ich kraj na różne sposoby. Konsekwentnie kreowano wizerunek Polski jako czołowego

⁷⁵ *Zgromadzenie Narodowe. Zełenski: Gdy ktoś bije jak bydlę, trzeba mieć kogoś, na kogo można liczyć*, Rzeczpospolita, [on-line:] <https://www.rp.pl/polityka/art35848171-zgromadzenie-narodowe-zelenski-gdy-ktos-bije-jak-bydle-trzeba-miec-kogos-na-kogo-mozna-liczyc> – 31 X 2022.

⁷⁶ *Agresja Rosji na Ukrainę głównym tematem spotkania Rady Doradców Politycznych*, Gov. pl, [on-line:] <https://www.gov.pl/web/premier/agresja-rosji-na-ukraine-glownym-tematem-spotkania-rady-doradcow-politycznych> – 31 X 2022.

sojusznika Ukrainy i bastion wschodniej flanki NATO, a także swoistą „potęgę humanitarną”, pomagającą milionom uchodźców z terenów ogarniętych wojną.

Jednak ten niewątpliwie pozytywny wizerunek był osłabiony różnorakimi, mniejszymi lub większymi kryzysami – pewnymi słabościami w zarządzaniu kryzysem uchodźczym oraz nie dość wyraźnym podkreśleniem zasług zwykłych obywateli na tym polu, uchwalaniem ustaw przygotowanych w pośpiechu, mających co prawda poparcie społeczne, ale również posiadających kontrowersyjne zapisy, mogące przynieść negatywne skutki w przyszłości.

BIBLIOGRAFIA

Opracowania książkowe

- Dobek-Ostrowska B., *Komunikowanie polityczne i publiczne*, Warszawa 2007.
- Kaufmann W., *The Requirements of Deterrence*, Princeton, NJ 1954, *Memorandum (Woodrow Wilson School of Public and International Affairs. Center of International Studies) no. 7*.
- Kopeć R., Mazur P., *Odstraszanie militarne w XXI wieku Polska – NATO – Rosja*, Kraków 2017.
- Onyszkiewicz M., Ostrowski Ł., Pierścińska A., *Gościnne Dworce – obserwacje z I linii*, Warszawa 2022.

Artykuły naukowe

- Hebda W., *Energetyczny dylemat Niemiec i co dalej z rosyjskim gazem?*, „Komentarz Katedry Bezpieczeństwa Narodowego” 2022, nr 11(100), [on-line:]. <https://zbn.inp.uj.edu.pl/documents/92718966/141790378/Komentarz100-Hebda>.

Akty prawne

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483.
- Traktat Północnoatlantycki sporządzony w Waszyngtonie dnia 4 kwietnia 1949 r.*, Dz.U. 2000, nr 87, poz. 970.
- Ustawa z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny*, Dz.U. 2022, poz. 655.

Strony internetowe

- Agresja Rosji na Ukrainę głównym tematem spotkania Rady Doradców Politycznych*, Gov.pl, [on-line:] <https://www.gov.pl/web/premier/agresja-rosji-na-ukraine-glownym-tematem-spotkania-rady-doradcow-politycznych>.
- Andrzej Duda spotkał się z Xi Jinpingiem*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wizyty-zagraniczne/andrzej-duda-spotkal-sie-z-xi-jinpingiem,48380>.
- Andrzej Duda: Ukraina może liczyć na wsparcie Polski*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wizyty-krajowe/bezpieczenstwo-w-regionie-tematem-rozmow-duda--zelenski,47654>.
- Andrzej Duda w stałym kontakcie z Wołodymyrem Zełenskim*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/andrzej-duda-w-stalym-kontakcie-z-wołodymyrem-zełenskim,49539>.
- Bezkarność urzędników wraca pod płaszczykiem pomocy dla uchodźców*, Rzeczpospolita, [on-line:] <https://www.rp.pl/prawo-karne/art35821071-bezkar-nosc-urzednikow-wraca-pod-plaszczykiem-pomocy-dla-uchodzcow>.
- Druk nr 2069. Rządowy projekt ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa*, Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/druk.xsp?nr=2069>.
- Dyplomacja bezpieczeństwa*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/dyplomacja-bezpieczenstwa-plen,48626>.
- Karwowska A., Paś W., *Pomagają wolontariusze, rząd podczepia się pod ich pracę. „Nawet leki na raka kupujemy za własne pieniądze”*, „Gazeta Wyborcza”, 9 III 2022, [on-line:] <https://wyborcza.pl/7,162657,28203705,pomagaja-wolontariusze-rzad-podczepia-sie-pod-ich-prace-nawet.html>.
- List premierów Estonii, Litwy, Łotwy i Polski do szefów Big Tech*, Gov.pl, [on-line:] <https://www.gov.pl/web/premier/list-premierow-estonii-litwy-lotwy-i-polski-do-szefow-big-tech>.
- Mokrzycka K., *Liczba uchodźców z Ukrainy przekroczyła właśnie 4,5 mln*, 300 Gospodarka, [on-line:] <https://300gospodarka.pl/news/liczba-uchodzcow-z-ukrainy>.
- Narada z rządem, dowódcami i szefami służb*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/narada-z-rzadem-dowodcami-sil-zbrojnych-i-szefami-sluzb,49312>.
- Orędzie Prezydenta RP Andrzeja Dudy*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wypowiedzi-prezydenta-rp/wystapienia/oredzie-prezydenta-rp-andrzeja-dudy-plen,49774>.
- Orędzie Prezydenta RP*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wypowiedzi-prezydenta-rp/wystapienia/oredzie-prezydenta-rp,49375>.

Oświadczenie Prezydenta RP po spotkaniu z Prezydentem Węgier, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wypowiedzi-prezydenta-rp/wystapienia/oswiadczenie-po-spotkaniu-z-prezydent-wegier,53806>.

Our Yesterday's Letter of Support to Ukraine's Bid for EU Membership, Signed Together with @GitanasNauseda, Rumen Radev, @ZuzanaCaputova @BorutPahor, Miloš Zeman, @AlarKaris, @valstsgriba, Twitter, Andrzej Duda, 28 III 2022, [on-line:] https://twitter.com/AndrzejDuda/status/1498623939416924160?s=20&t=9WBL2xC5F_oQ8sJeyPDvmw.

#Pomagamy. Od 24.02 #funkcjonariuszeSG odprawili w przejściach granicznych na kierunku z Ukrainy do Polski 4,992 mln os., Twitter, Straż Graniczna, [on-line:] https://twitter.com/Straz_Graniczna/status/1551085662547345416?s=20&t=kQIVizKw2ndY41uKBwGRaQ.

Posiedzenie Rady Europejskiej (23 i 24 czerwca 2022 r.) – Konkluzje, Rada Europejska i Rada UE, [on-line:] <https://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2022/06/24/european-council-conclusions-23-24-june-2022>.

Premier Mateusz Morawiecki rozmawiał z prezesem Google o zapewnieniu bezpieczeństwa w sieci, Gov.pl, [on-line:] <https://www.gov.pl/web/premier/premier-mateusz-morawiecki-rozmawial-z-prezesem-google-o-zapewnieniu-bezpieczenstwa-w-sieci>.

Premier: Niemcy nie mogą pogrążyć się w zabetonowanym egoizmie, Gov.pl, [on-line:] <https://www.gov.pl/web/premier/premier-niemcy-nie-moga-pograzyc-sie-w-zabetonowanym-egoizmie>.

Premier: obywatele z Ukrainy, którzy uciekają przed wojną będą bezpieczni w Polsce, Gov.pl, [on-line:] <https://www.gov.pl/web/premier/premier-obywatele-z-ukrainy-ktorzy-uciekaja-przed-wojna-beda-bezpieczni-w-polsce2>.

Premier po szczycie RE: Polska była wśród państw proponujących najdalej idące sankcje, które będą w stanie odciąć dopływ pieniędzy do budżetu Rosji, Gov.pl, [on-line:] <https://www.gov.pl/web/premier/premier-po-szczycie-re-polska-byla-wsrod-panstw-proponujacych-najdalej-idace-sankcje-ktore-beda-w-stanie-odciac-doplyw-pieniedzy-do-budzetu-rosji>.

Premier w Kijowie: cała Europa i cały świat zachodni muszą się zjednoczyć na rzecz suwerenności, niepodległości i nienaruszalności terytorialnej Ukrainy, Gov.pl, [on-line:] <https://www.gov.pl/web/premier/premier-w-kijowie-cala-europa-i-caly-swiat-zachodni-musza-sie-zjednoczyc-na-rzecz-suwerennosci-niepodleglosci-i-nienaruszalnosci-terytorialnej-ukrainy>.

Premier w Sejmie: to barbarzyństwo musi spotkać się ze zdecydowanym odporem całego wolnego świata, Gov.pl, [on-line:] <https://www.gov.pl/web/premier/premier-w-sejmie-to-barbarzynstwo-musi-spotkac-sie-ze-zdecydowanym-odporem-calego-wolnego-swiata>.

- Premierzy Polski, Czech i Słowenii spotkali się w Kijowie z premierem i prezydentem Ukrainy*, Gov.pl, [on-line:] <https://www.gov.pl/web/premier/premierzy-polski-czech-i-slowenii-spotkali-sie-w-kijowie-z-premierem-i-prezydentem-ukrainy>.
- Prezydent: Można śmiało mówić o jedności NATO*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/prezydent-mozna-smialo-mowic-o-jednosci-nato,47785>.
- Prezydent RP podpisał Ustawę o obronie Ojczyzny*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/prezydent-rp-podpisał-ustawę-o-obronie-ojczyzny,50693>.
- Prezydent w Brukseli: Europa potrzebuje jedności*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wizyty-zagraniczne/prezydent-w-brukseli-europa-potrzebuje-jednosci-,48389>.
- Rada Bezpieczeństwa Narodowego ws. Ukrainy*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/rada-bezpieczenstwa-narodowego-ws-ukrainy,49703>.
- Rebelińska A., Zelenski: jestem wdzięczny prezydentowi Dudzie za wysiłki na rzecz wsparcia Ukrainy*, Polska Agencja Prasowa, [on-line:] <https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C1234816%2Czelenski-jestem-wdzieczny-prezydentowi-dudzie-za-wysilki-na-rzecz-wsparcia>.
- Rozmowy polityczne w Pekinie*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wizyty-zagraniczne/rozmowy-polityczne-w-pekinie,48353>.
- Rządowy projekt ustawy o obronie Ojczyzny*, Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=2052>.
- Słowik P., Boże, chroń polski rząd i pana premiera, który własnymi rękoma pomógł milionowi Ukraińców [OPINIA]*, Wirtualna Polska, [on-line:] <https://wiadomosci.wp.pl/boze-chron-polski-rzad-i-pana-premiera-ktory-wlasnymi-rekoma-pomogl-milionowi-ukraincow-opinia-6745040973904448a>.
- Specustawa o pomocy ukraińskim uchodźcom przyjęta*, TVN24, [on-line:] <https://tvn24.pl/polska/sejm-ustawa-o-pomocy-ukraincom-przyjeta-co-z-poprawka-o-bezkarnosci-5629078>.
- Spotkanie Prezydentów Polski i USA*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/spotkanie-prezydentow-polski-i-usa,51184>.
- Szczyt Trójkąta Weimarskiego w Berlinie*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wizyty-zagraniczne/szczyt-trojkat-weimarskiego-w-berlinie,48514>.
- Szef polskiego rządu spotkał się z prezydentem Stanów Zjednoczonych*, Gov.pl, [on-line:] <https://www.gov.pl/web/premier/szef-polskiego-rzadu-spotkal-sie-z-prezydentem-stanow-zjednoczonych>.

- To już pewne: wojsko będzie mogło sięgać po dane obywateli bez żadnej kontroli*, Fundacja Panoptykon, [on-line:] <https://panoptykon.org/ustawa-o-obronie-ojczyzny-przyjeta>.
- Tumidalski W., *Polacy z przywilejami w Ukrainie – Zelenski zgłosił projekt specustawy*, Rzeczpospolita, [on-line:] <https://www.rp.pl/cudzoziemcy/art36695761-polacy-z-przywilejami-w-ukrainie-zelenski-zglosil-projekt-specustawy>.
- UE nakłada sankcje na państwową stację RT/Russia Today i agencję Sputnik*, Rada Europejska i Rada UE, [on-line:] <https://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2022/03/02/eu-imposes-sanctions-on-state-owned-outlets-rt-russia-today-and-sputnik-s-broadcasting-in-the-eu/>.
- W BBN o sytuacji bezpieczeństwa w regionie i wsparciu Ukrainy*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/o-sytuacji-bezpieczenstwa-w-regionie-i-wsparciu-ukrainy,47774>.
- Wizyta premierów Polski, Czech i Słowenii w Kijowie. Światowe media komentują*, TVN24, [on-line:] <https://tvn24.pl/swiat/ukraina-mateusz-morawiecki-i-jaroslaw-kaczynski-w-kijowie-europejskie-media-komentuja-obecnosc-delegacji-5637025>.
- Wizyta Prezydenta RP w Gruzji*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/kancelaria/archiwum/archiwum-lecha-kaczynskiego/aktualnosci/rok-2008/wizyta-prezydenta-rp-w-gruzji,26753,archive>.
- Wojna na Ukrainie. Panika w Polsce, również w Łodzi i okolicach*, tuŁódź.pl, [on-line:] <https://tulodz.pl/wiadomosci-lodz/wojna-na-ukrainie-panika-w-polsce-rowniez-w-lodzi-i-okolicach/NwIwGBvLPZhLSxkYPoQB>.
- Wspólna Deklaracja Prezydentów Polski, Litwy i Ukrainy*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wypowiedzi-prezydenta-rp/wystapienia/wspolna-deklaracja-prezydentow-polski-litwy-i-ukrainy-plen,49352>.
- W sytuacji, gdy Prezydent Rosji podważa porządek Europy ustanowiony na przełomie wieków (XX i XXI), potrzeba wielkiej jedności i zdecydowanej postawy NATO, UE i krajów naszego regionu*, Twitter, Andrzej Duda, 21 II 2022, [on-line:] <https://twitter.com/AndrzejDuda/status/1495881852258766848?s=20>.
- Wypowiedź Prezydenta RP w Kwaterze Głównej NATO*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wypowiedzi-prezydenta-rp/wystapienia/wypowiedz-prezydenta-rp-w-kwaterze-glownej-nato,48460>.
- Wystąpienie podczas podpisania ustawy ws. ratyfikacji akcesji Szwecji i Finlandii do NATO*, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, [on-line:] <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wypowiedzi-prezydenta-rp/wystapienia/wystapienie-podczas-podpisania-ustawy-ws-ratyfikacji-akcesji-szwecji-i-finlandii-do-nato,57022>.

Zaniewicz M., *Perspektywy uniezależnienia się UE od rosyjskiego gazu*, „Biuletyn PISM”, 28 IV 2022, nr 73(2492), [on-line:] <https://www.pism.pl/publikacje/perspektywy-uniezaleznienia-sie-ue-od-rosyjskiego-gazu>.

Zgromadzenie Narodowe. *Zelenski: Gdy ktoś bije jak bydlę, trzeba mieć kogoś, na kogo można liczyć*, Rzeczpospolita, [on-line:] <https://www.rp.pl/polityka/art35848171-zgromadzenie-narodowe-zelenski-gdy-ktos-bije-jak-bydle-trzeba-miec-kogos-na-kogo-mozna-liczyc>.

ABSTRACT

The end of Mother Russia, time for Sister Poland Political communication of Poland

This chapter is devoted to the political communication of Poland in the face of the invasion of Russian troops into Ukraine, which began on February 24, 2022. The research period of the work covers the time of the month preceding this date and the first five months of the full-scale war (January 24, 2022 – July 24, 2022). The qualitative analysis covered the messages of the leading state authorities, i.e. the President of Poland – in the period under review, Andrzej Duda, and the Prime Minister, at that time, Mateusz Morawiecki. The messages used in this work were obtained from the official websites of the above-mentioned bodies and ministries, i.e. the website prezydent.pl and the website of the Republic of Poland gov.pl, as well as from the official Twitter profiles of these politicians.

Keywords: Political communication, political message, war, disinformation, fake news, Poland, Russia, Ukraine, President, Prime Minister, diplomacy

Od 24 lutego 2022 r. ze szczególną uwagą i niepokojem decydenci polityczni oraz społeczność międzynarodowa śledzą wojnę rosyjsko-ukraińską. Konflikt ten ma nie tylko wymiar militarny, ale jest także wojną komunikacyjną, która toczy się równolegle z działaniami wojskowymi, dyplomatycznymi, medialnymi, w tym dezinformacyjnymi. (...) W toczącej się na wielu frontach wojnie również na polu walki informacyjnej wykorzystywane są zarówno stare, jak i nowe media. W większości służą one nie do celów informacyjnych, ale przede wszystkim perswazyjnych i propagandowych.

Celem niniejszej publikacji jest analiza i ocena praktyk komunikacji politycznej i strategicznej stosowanych podczas toczącego się konfliktu rosyjsko-ukraińskiego. (...) Adresujemy ją przede wszystkim do politologów, medioznawców, ale także do wszystkich zainteresowanych procesami związanymi z wydarzeniami na arenie międzynarodowej oraz komunikowaniem politycznym.

Ze wstępu dr hab. Moniki Ślufińskiej, prof. UJ

ISBN 978-83-8138-865-8

<https://akademicka.pl>